

[Valdemar Thomsen.]

frugtesløs, medmindre man har i Sinde igen at give Spekulationen en Chance.

Tiden maa nu være inde til, at Regeringen tilkendegiver, om den vedblivende vil følge Direktør Bramsnæs's Anvisninger, der afgjort før eller senere vil betyde Kamp med et organiseret Landbrug, eller om man vil slaa ind paa en økonomisk Politik, der i sig bærer Spiren til et frugtbart Samarbejde med Landbruget til Gavn for alle Parter.

I den Omstændighed, at Regeringen under den Form, som sket er, har fremsat Forslag til Lov om Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld, er der for mig paa den ene Side noget vist opmuntrende, men paa den anden Side noget meget tragisk. Det opmuntrende bestaar i, at Regeringen virkelig erkender, at her er et Problem, der trænger sig paa til Løsning; det tragiske er, at Regeringen ikke tager Konsekvensen af de Anskuelser, som ligger til Grund, og som der til Dels er givet Udtryk for i Forslagets Bemærkninger. Man erkender, at det ikke er muligt for Landmændene at forrente Ejendomsskyldværdi plus Værdi af Besætning og Inventar, og indrømmer, at mange har en meget stor Gæld ud over den nævnte Værdi. Saaledes har, siges der, 50 000 en Gæld mellem 85 og 110 pCt. af Panteværdien og ikke mindre end 60 000 en Gæld paa mere end 110 pCt. af Panteværdien. Aarsagen til dette uendelig sørgelige Billede af de økonomiske Forhold kommer man ikke nærmere ind paa; men ingen er vel i Tvivl om, at det i det væsentligste skyldes Lovgivningsmagtens Indgreb og Velstandsfordelingen, navnlig gennem Kronens Pariføring og Valutacentralen med tilhørende Importregulering og kunstige Valutakurser. Derigennem er Landbrugets Formue nemlig gaaet tilbage med ikke mindre end 1¾ Milliard, samtidig med at andre Erhverv blev nogle Hundrede Millioner Kroner rigere.

Det er for øvrigt et slaaende Eksempel paa, at det er lykkedes godt for Landstingsflertallet at værne Kapitalen, værne den Kapital, som ligger uden for Landbrugernes Kreds. Det er lykkedes saa godt, at vedkommende trods Krise og Elendighed blev rigere, medens Landbruget blev økonomisk ruineret og i mange Tilfælde moralsk ødelagt. Med en saadan Udvikling er det saare naturligt, at Landbruget ikke kan forrente sin Gæld, ikke fordi Gælden i Almindelighed i og for sig er særlig stor, men fordi Indtjeningsmulighederne staa

i et afgørende Misforhold til den øvrige Befolknings.

Det tragiske ligger da i, at man ikke vil rette dette Misforhold, men synes at være stemt for at sanere Landbruget deflatorisk samtidig med, at alt andet gaar i inflatorisk Retning. Sandheden, som man meget nødig vil indrømme og nødig tage Konsekvensen af, er, at Regering og Rigsdag i 1925 fratog Landbruget Halvdelen af dets Penge og fra 1931 forhindrede Landbruget i at kunne forrente andre. I Bemærkningerne er der gjort Redes for, at ikke mindre end 110 000 Landmænd i Virkeligheden er i en økonomisk Nødsituation, ikke fordi de er mindre arbejdsomme og sparsommelige end andre, det er der sikkert ingen, der vil vove at paa-staa, men udelukkende fordi der gennem Lovforanstaltninger er opstaaet økonomisk Uligevægt mellem paa den ene Side Eksport- og frie Markedspriser og paa den anden Side Lønninger og bundne Priser. Ved at stabilisere Vekselkurserne har man stabiliseret Uligevægt, Arbejdsløshed o. s. v.

Det kummerlige Resultat, som i Dag kan noteres for Landbrugets Vedkommende, skyldes sikkert ikke, det vilde jeg nødigt tro, egentlig ond Vilje fra Regeringens og Flertallets Side, men langt snarere den Omstændighed, at Regeringen, hvad der kan være meget forstaaeligt, først og fremmest søger at værne egne Vælgeres Løn- og Levestandard — dette i Forbindelse med, at Landstingsflertallet først og fremmest i alt, hvad det foretager sig, tænker paa Kapitalens Interesser. Med disse to afgørende Faktorer i Lovgivningsarbejdet maatte det, som Tallene viser, blive Bonden, der kom til at lægge Ryg til, ikke mindst fordi man alt for længe har formaaet at indbilde Landmændene, at Landstingsflertallet var deres eneste sande Venner og Beskyttere. Det er meget muligt, det er vel endog saa sandsynligt, at Landstingsflertallet nok vil gøre lidt for Landbruget, vel at mærke hvis det kan ske ved Forringelse af Arbejdernes Levevilkaar, og hvis det kan ske uden at gaa Industrien, Højfinansens, tantièmebegærlige Bestyrelser o. s. v. for nær; det er Tovtrækkeriet mellem Regeringen og Landstingsflertallet, der har bevirket, at vi sidder i det, som vi gør.

Derfor hilser jeg med Glæde, at den højtærede Statsminister efter en Udtalelse til Bladet „Politiken“ synes at have forstaaet, at Fremtiden ligger i et Samarbejde mellem Arbejder og Bonde. At det, som bebudet af Statsministeren, bliver uden om